

W PŁYW POLITYKI AKCYZOWEJ I DOSTĘPNOŚCI CENOWEJ ALKOHOLU NA KONSUMPCJĘ W POLSCE

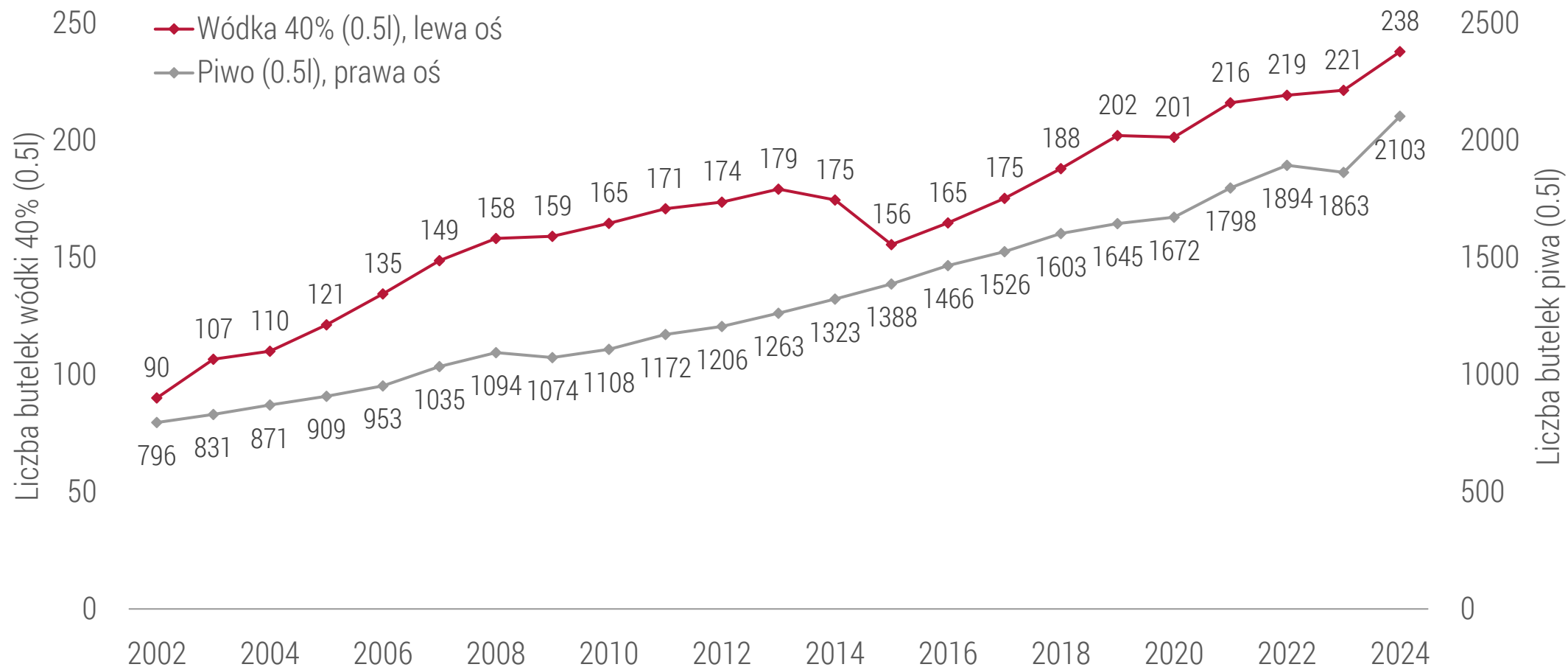
Piotr Lewandowski (IBS, IZA, RWI)
Karol Madoń (IBS, SGH)

Uzależnienia

Polityka, Nauka, Praktyka

Warszawa, 22-24 czerwca 2026

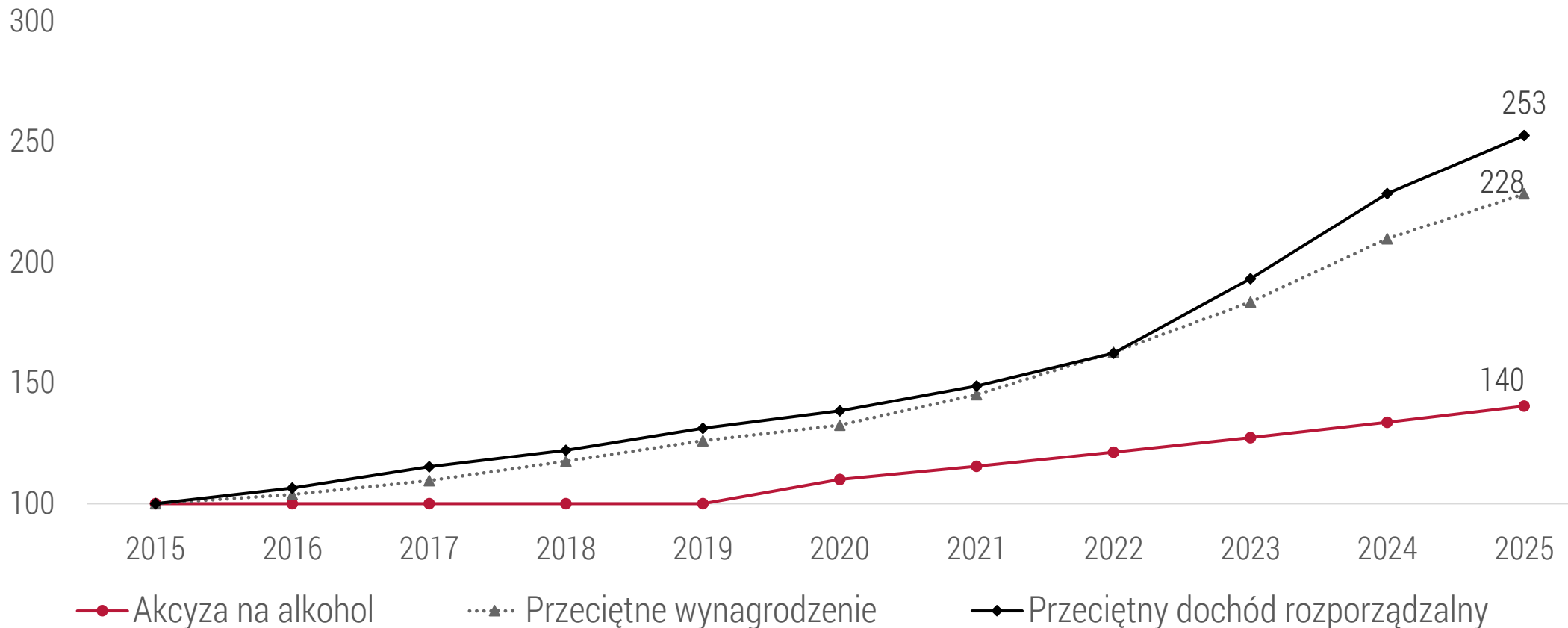
Dostępność ekonomiczna alkoholu wzrasta od dekady. Za przeciętne płace można kupić 53% butelek wódki i 52% butelek piwa więcej niż w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KCPU.

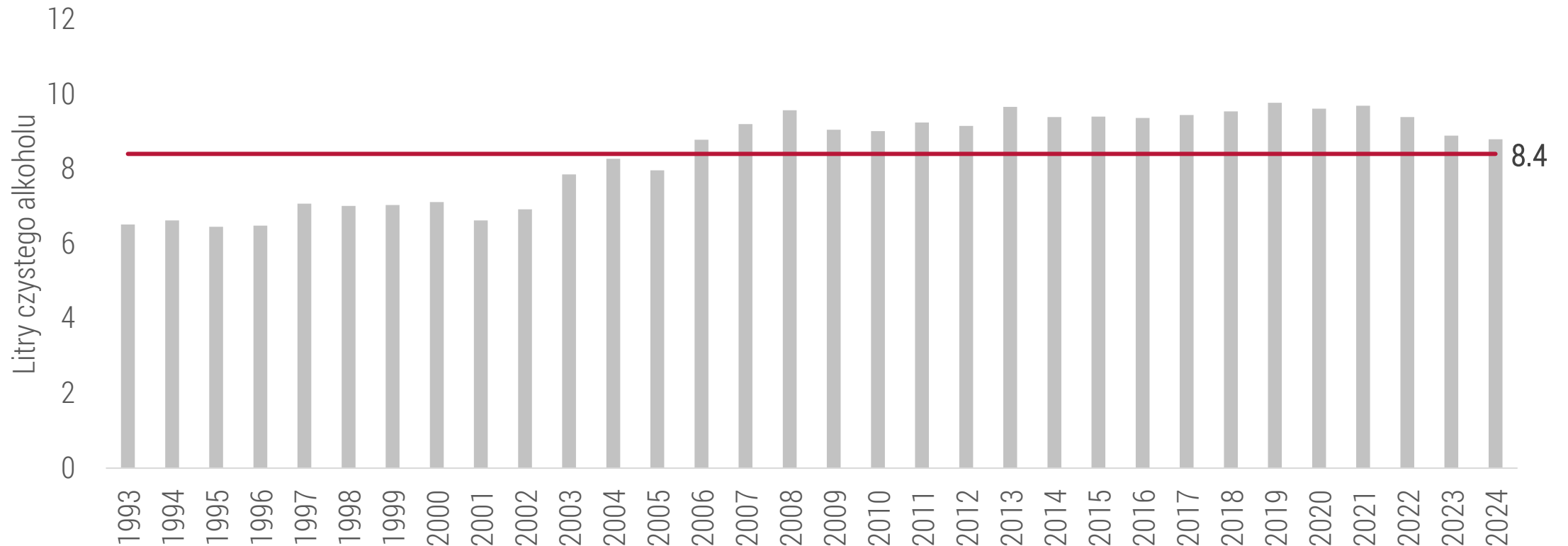
Akcyza na alkohol rośnie wolniej niż dochody. Od 2015 r. płace wzrosły 3 razy szybciej, a dochód rozporządzalny na osobę 4 razy szybciej niż akcyza

Wskaźnik wzrostu wynagrodzeń względem wzrostu akcyzy na wyroby alkoholowe (2015=100)

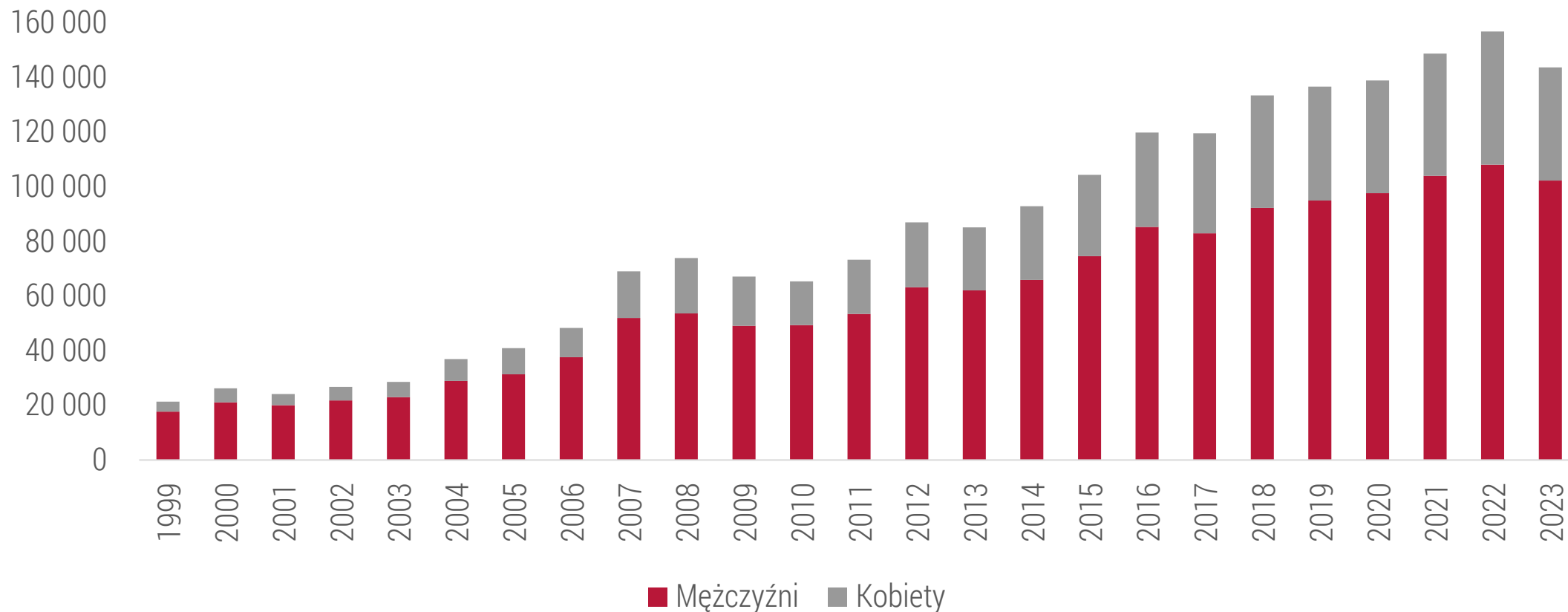

Poziom spożycia alkoholu w Polsce pozostaje powyżej średniej wieloletniej . | :

Spożycie czystego alkoholu na osobę w wieku 15 lat i więcej

Całkowita liczba lat życia utraconych z powodu alkoholowej marskości wątroby wzrosła między 2002 a 2023 r. pięciokrotnie (o 117,0 tys. lat)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Zdrowia.

Szacujemy wpływ dostępności cenowej alkoholu na konsumpcję, wykorzystując dane Badania Budżetów Gospodarstw Domowych (BBGD)

- Gospodarstwa domowe raportują ilość zakupionego alkoholu (wyróbów spirytusowych i likierów oraz piwa) w danym miesiącu.
- Badamy gospodarstwa ankietowane w dwóch kolejnych latach, bez zmian w liczbie członków, 164 tys. gospodarstw w okresie 2010-2024.
- Szacujemy wpływ zmiany przeciętnych cen alkoholu w relacji do dochodów gospodarstwa domowego (ang. *relative income price*) na
  - prawdopodobieństwo zakupu
  - Ilość kupowanego alkoholu
- Dla populacji ogółem oraz 9 podgrup wg wieku i wykształcenia.

Wyższe ceny względem dochodu obniżają zarówno odsetek gospodarstw kupujących alkohol, jak i wolumen zakupów

Wzrost relacji ceny do dochodu o 10% przekłada się na (średnio):

- Spadek odsetka gospodarstw kupujących piwo o 0,7% / wyrobów spirytusowych o 2,0%
- Spadek ilości piwa konsumowanego przez kupujących o 2,0% / wyrobów spirytusowych o 1,9%

Elastyczność popytu na alkohol względem dostępności cenowej (cena/dochód), wg wykształcenia (w %)

	Piwo		Wyroby spirytusowe	
	Liczba gospodarstw	Liczba butelek	Liczba gospodarstw	Liczba butelek
Ogółem	-0,7	-2,0	-2,0	-1,9

Gospodarstwa o niższym poziomie wykształcenia silniej reagują na zmiany cen alkoholu

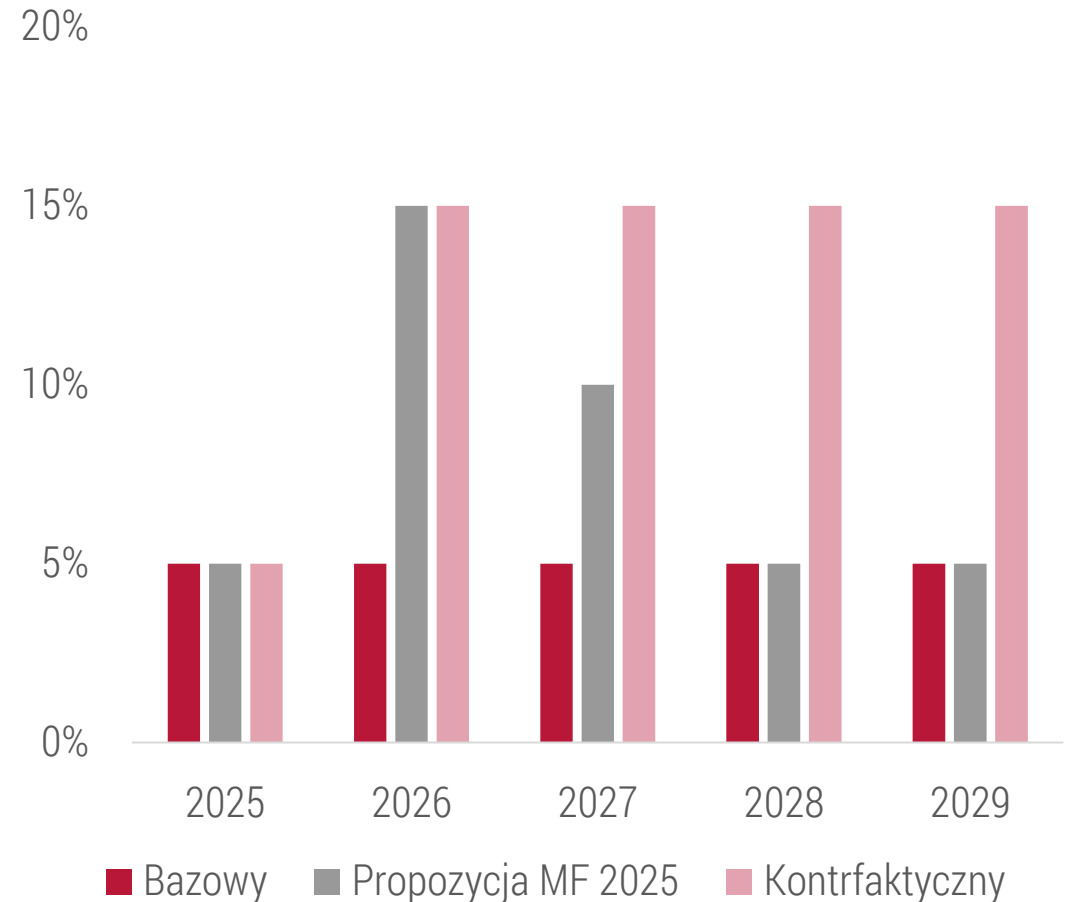

Elastyczność popytu na alkohol względem dostępności cenowej (cena/dochód), wg wykształcenia (w %)

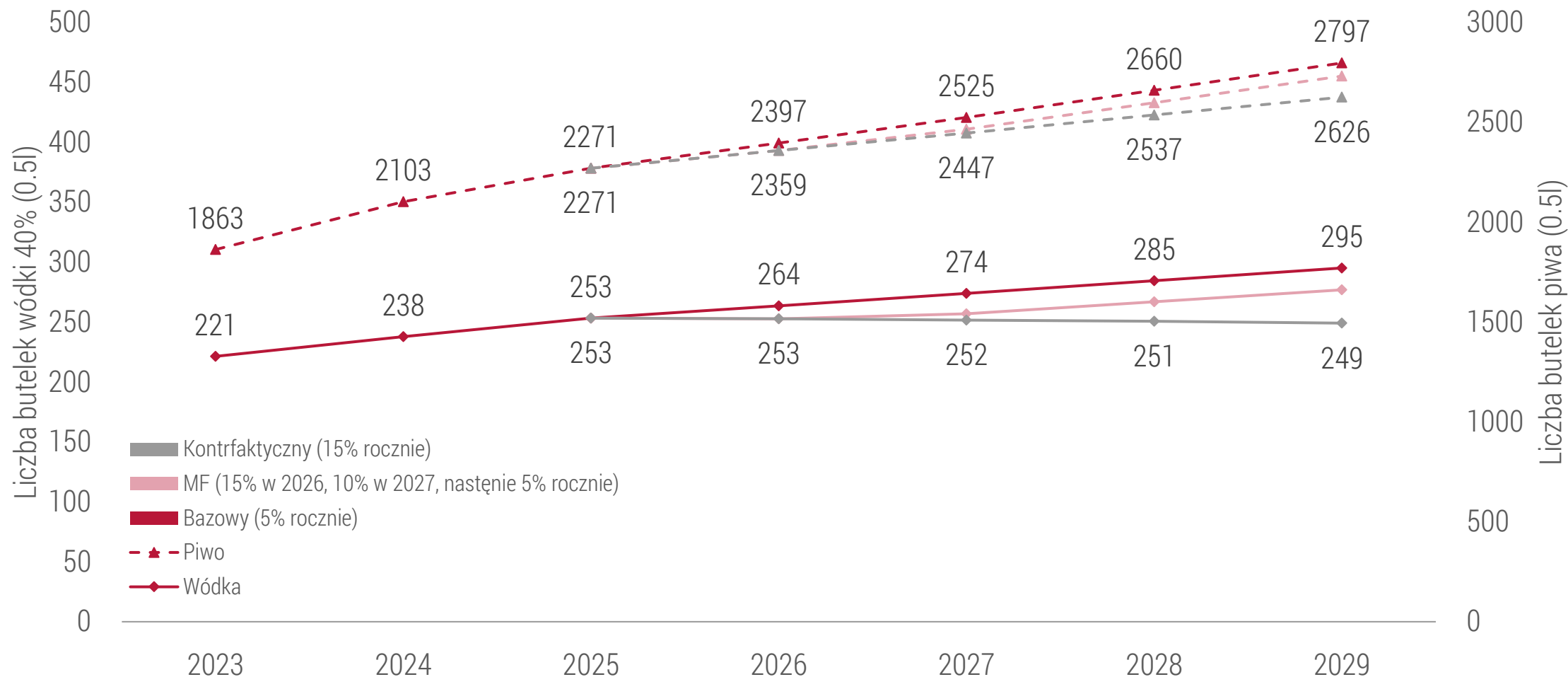
	Piwo		Wyroby spirytusowe	
	Liczba gospodarstw	Liczba butelek	Liczba gospodarstw	Liczba butelek
Ogółem	-0,7	-2,0	-2,0	-1,9
Wg wykształcenia:				
Podstawowe	-1,0	-2,4	-2,9	-1,6
Średnie	-0,9	-2,2	-2,9	-2,5
Wyższe	-0,4	-1,7	-1,2	-1,3

Trzy scenariusze konsumpcji alkoholu w zależności od polityki akcyzowej do 2029 roku

- Bazowy:
  - akcyza rośnie o 5% rocznie
- Propozycja Ministerstwa Finansów z 2025:
  - +15% w 2026,
  - +10% w 2027,
  - +5% 2028-2029
- Ambitny / kontrfaktyczny:
  - +15% rocznie w 2026-2029
- Wzrost płac na podstawie założeń MF

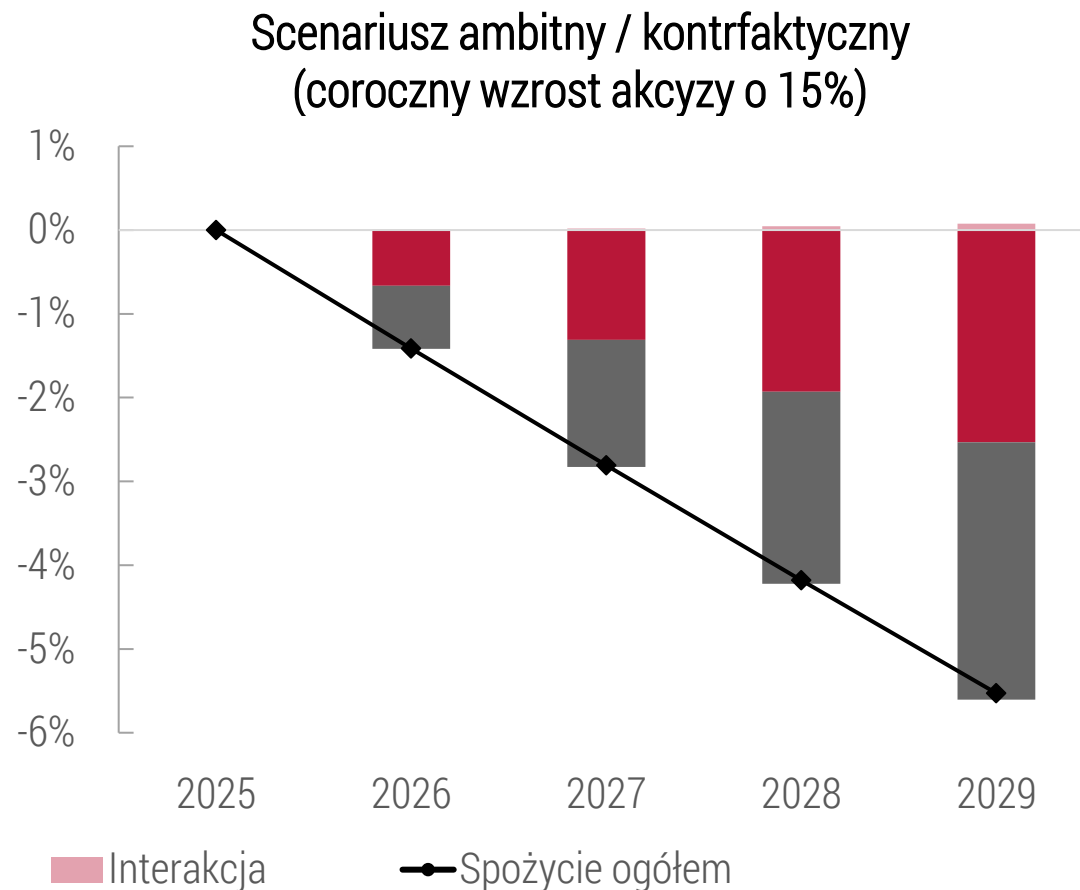
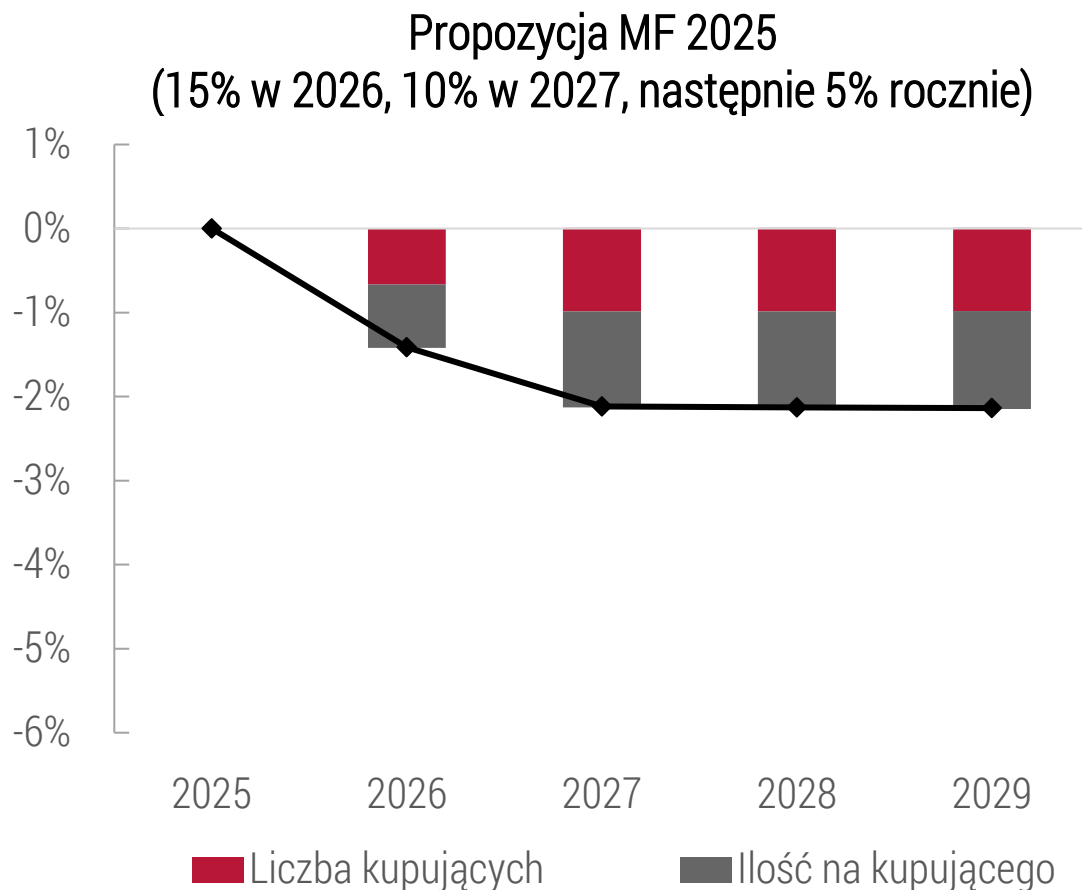
Dostępność ekonomiczna alkoholu (wódka) spada dopiero przy znacznych podwyżkach akcyzy (+15% rocznie), dostępność piwa i tak rośnie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MF, KCPU i BBGD (GUS).

Wzrost akcyzy obniża konsumpcję wyrobów spirytusowych zarówno przez spadek liczby kupujących jak i ilości kupowanego przez nich alkoholu

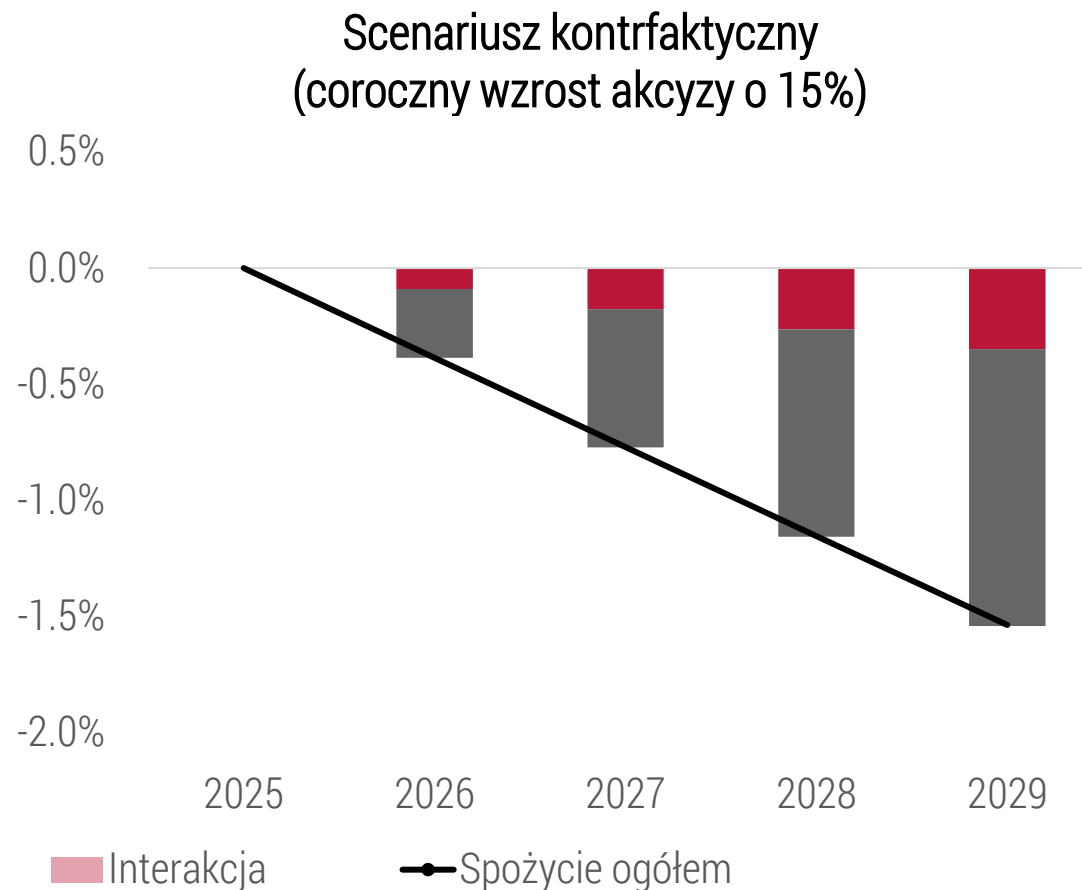
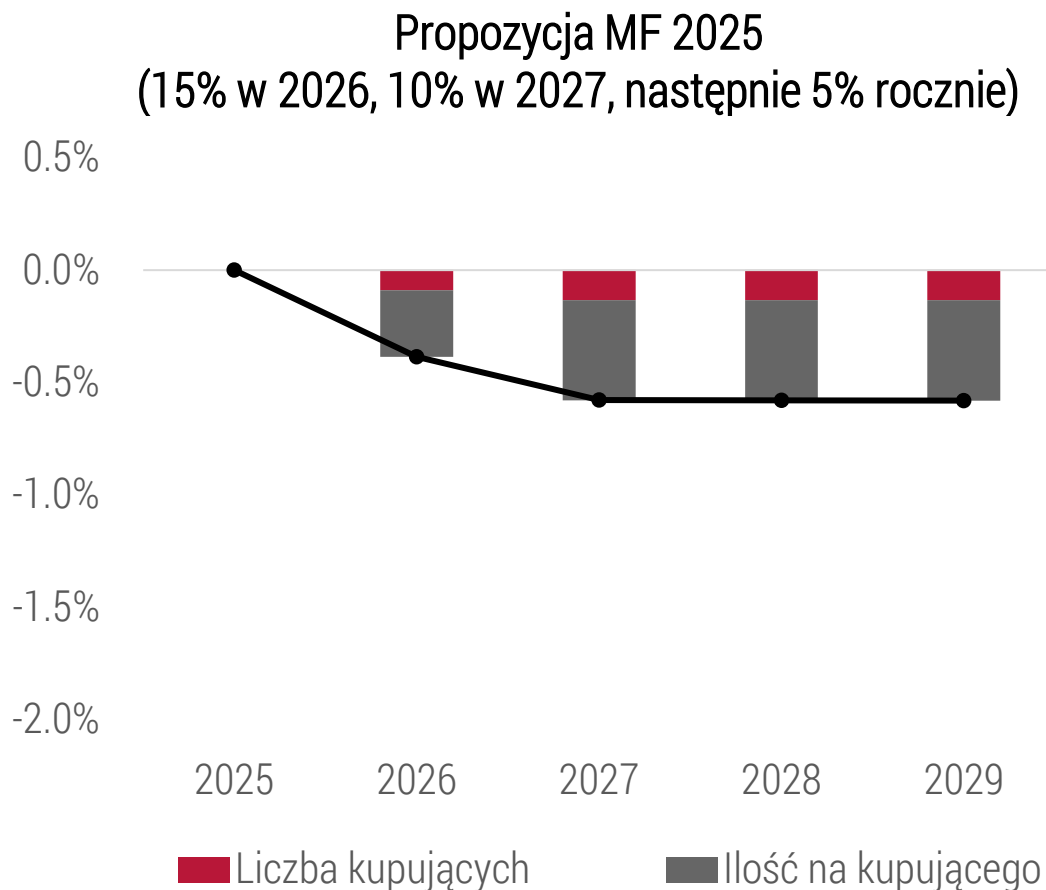
Zmiana zakupów wyrobów spirytusowych i likierów względem scenariusza bazowego (coroczny wzrost o 5%)

Wzrost akcyzy ogranicza konsumpcję piwa głównie przez spadek ilości kupowanego piwa

Zmiana zakupów piwa względem scenariusza bazowego (coroczny wzrost o 5%)

Akcyza jest skutecznym narzędziem ograniczania konsumpcji alkoholu

---

- Dochody rosną szybciej niż akcyza, przez co alkohol staje się coraz bardziej dostępny
- Wysoka dostępność ekonomiczna sprzyja utrzymywaniu się wysokiego poziomu spożycia
- Koszty zdrowotne związane z alkoholem rosną
- Podwyżki akcyzy mogą skutecznie ograniczyć zakupy alkoholu
- Reakcja na wzrost cen jest najsilniejsza w gospodarstwach o niższym poziomie wykształcenia.
- Aby ograniczyć dostępność ekonomiczną alkoholu, podwyżki akcyzy powinny przewyższać wzrost dochodów.

Dziękuję za uwagę

Piotr Lewandowski

piotr.lewandowski@ibs.org.pl

@ptrlewandowski

<https://piotr-lewandowski.pl/>

@ibs_thinktank

<https://ibs.org.pl/>

